Kahvenin yola açılan kapısının berisinde oturduğu tahta sandalyesinde sesini sadece kendisinin duyacağı kısık bir sesle türkü söylüyor. Tanıyorum Cemal amcayı, Erzincanlı. Yetmiş yaşın üstünde. Devlet Demir Yollarından işçi emeklisi, “Hayrola Cemal amca, sesli söyle de bari biz de dinleyelim”… Gözüme bakıyor, gülümsüyor, cemal amcam hep gülümser zaten. “ Avukat” diyor “sen beni salak mı sandın, böyle bir günde bu türkü sesli söylenmez”. Kararı bir buyruk gibi, kesin ve tartışmasız, kestirip atıyor “ sesli söylenmez”.

“Ya Cemal amca, söylediğin alt tarafı türkü, sesli söyleyince ne olacak”

“Etraf muhbir dolu, Cemal “sarılı” türkü söylüyor derlerse beni alıp doğru kodese tıkarlar.

“Neden?”

“Halkı isyana teşvik etmekten”

“Hoppala, bu da nereden çıktı şimdi”

“Ben” diyor evden çıkarken sorduklarında “geziye” demiyorum, “gezi lafını etmekten bile ürküyorum.”. Sana da tavsiyem, seni severim, olur olmaz yerde “gezi” lafını etme, neyine lazım, yerin kulağı var. Susuyorum, galiba Cemal amcamı anlıyorum. Bak diyor bu türkünün neden dilime takıldığını söyleyeyim, sana. “Yaklaş diyor, sandalyeni yaklaştır, kimse duymasın”… Merakla Cemal amcamı dinliyorum.

Ben Erzincanlıyım, Erzincan’ın bir köyünden. Gençliğim askere gidinceye kadar köyde geçti. Kırsal yerleşim alanlarında yaşayanlar işlerini imece usulü yaparlar. Beden gücüne dayalı tarla tapan işleri güç ister, kuvvet ister, mecal ister. Tanrı nerede herkese eşit davranmış ki beden gücü dağıtırken eşit davransın… Kör boğaz lokma ister, lokma toprağa çakılıp kalmış, güç ola ki o lokmayı topraktan çekip alasın. Yufka yürekledir kırsal kesim insanları, yardımı da bilirler dayanışmayı da… Ha, bir de “ben karıyı çalıştırmam, otursun evde çocuk büyütsün” gibi bir hödüklüklerine, aklı evvelliklerine de tanıklık eden olmamıştır. Kadını, erkeği, çoluğu çocuğu tarlada omuz omuza, bağda omuz omuza, dağda bayırda omuz omuzadır.

Kadınlar, genç kızlar bayırında eşeğin bile yürüyemeyeceği diklikteki ırgatlık tarlalarında ellerindeki orağı arpa buğday saplarına daldırmalarıyla bellerinin üstüne doğrulmaları, alınlarına biriken terleri gömleklerinin yeniyle silmeleri bir olur. Rengârenk giysileriyle doğanın renk zenginliğine bir zenginlikte onlar katarken kusursuz ses ritimleriyle söyledikleri türkü sarp kayalıklara çarparak geri döner. O türkünün yıllardır belleğimde yer etmesi, televizyonların eğlence programlarında seslendirilmesi değildir, ırgatlık tarlasındaki kadınların kusursuz korolarından kalma unutulmaz anılardır. Türkünün göndermesi sevdalı bir genç kıza yöneliktir. “Başındaki yazmayı da sarıya mı boyadın, neden sarardın soldun da, sevdaya mı uğradın”. Türkünün “ sevdaya mı uğradın” bölümünün söylendiği an, kadınların sevdalı genç kıza gülen yüzleriyle göz kırptığı andır.

Kırk yıl sonra bu türküyü belleğime çıkaran ırgatlık tarlalarındaki kadınların sesi değildi… Fransız direnişçilerin “sarı” gömlekleriyle türkü söyler gibi direnişleriydi. Bunlarla ilgili bir haber duymak için televizyon kanallarının birinden ötekine geziniyorum. Bana gençliğimi hatırlatıyorlar, senin aklın ermez, belki çocuktun daha o zamanlar. Hükümet boğazımızı sıkıyor, zam üstüne zam, ücretlerimiz çok düşük. Oturduğumuz gecekondunun kirasını bile ödeyemiyoruz. Ellerinden öperler, dört çocuk var. Büyük oğlan tamircide çırak… Onun küçükleri kimi ortaokulda

kimi lisede öğrenci… Çocuklara harçlık bile veremiyorum, nerdeyse sabah evden çocuklara görünmeden kaçar gibi çıkıyorum, akşam eve gelirken çocukların uyumasını bekliyorum, kapıyı gıcırdatmadan hırsız gibi giriyorum evime. Bir ben değil, işçi, memur bütün çalışanların aşağı yukarı ahvali şeraiti böyle. Toplumda şimdiki gibi kendi sesine sağır değil, bütün kesimler dayanışma içinde. Disk üyesiyiz. Sendikada günlerce sabahladık, tartışmalar, tartışmalar, tartışmalar… "Eylem" dedik, çıktık alanlara… Öyle silahımız, tüfeğimiz filan yok… Grev komitesindeki arkadaşlar bizi sık sık uyarıyorlar… Şiddet yok, polisleri bizim üstümüze sürecekler, haklılığımıza dair onları ikna edeceğiz, bizi anlayacaklar, onlar da insan evladı… Kesinlikle şiddete başvurmak yok, etrafa zarar vermek yok, araba yakmak, dükkân camları kırmak yok… Taksim, taksim olalı böyle bir direniş görmemiştir. Ekmek istiyoruz. At ile deve değil insanca geçinebileceğimiz ücret istiyoruz. Grev… Çıktık mı meydana… Yaz başlarıydı, Haziranın ortaları, hava bir serin bir sıcak… Ülkenin her bir yerinden direniş haberleri geliyor. Her fabrikada direniş çadırları kurulmuş… Grevler dalga dalga yayılıyor… Meydanlar "iş, ekmek, özgürlük" çığlıklarıyla dolup taşıyor. "Ulan dedim, biz bu işi başaracağız"… Bu 15/16 Haziran direnişi içimizdeki haytaları bile adam etti, saldırılar karşısında her birisi birer aslan oldular… En başta ben… Ne yalan söyleyeyim, direnişin başlangıcında korkuyordum, eylem beni kendime getirdi, kendime güvenimi artırdı, aynada bile kendimi başka türlü görmeye başladım. Hele o çocuklar, devrimci gençler. Polisler direnişe saldırdığında bizi korumak için her biri canlı siper oldular… Ben devletin gizli güçleri olduğunu o zaman öğrendim, nasıl saldırıyorlar üzerimize, nasıl ölümüne saldırıyorlar, yaşanmadan anlaşılmaz. Grev bastırıldı, ölenler oldu, yaralananlar oldu, tutuklamalar başladı, arkadaşlarımızı desteklemeye mahkemelere gittiğimizde bile bize yan yan baktılar. Bazı yenilgiler vardır, kutsaldır, bazı kazanmalar vardır çirkin ve aşağılıktır. Ben böyle bakıyorum, yenilmiştik ama aslında biz kazanmıştık. Aradan kırk yıl geçti, 15/16 Haziranın adı geçtiğinde bile bu onurdan kendime pay biçerim.

Şu Fransızların sarı yeleklileri… Başlarındaki yazmayı değilse de sırtlarındaki gömleği sarıya boyayıp aktılar Paris'in meydanlarına. Bir ülke sadece o ülkenin kan emici para babalarının değildir, o ülkede yaşayan herkesindir. Paris de öyle, Paris bütün Fransızların değil mi?. Onlar insan gibi yaşam isterlerken ne oluyor da üzerlerine biber gazi sıkılıyor, dövüp yaralıyorlar, tutukluyorlar. Asıl, o insanları aç susuz bırakan keneleri tutuklasalar ya…

Cemal amca bu sarılar kırmızıya döner mi?. Meramımı anlıyor, Cemal amcam cin gibi görmüş, geçirmiş bir adam.

Bakkaldan aldığın peyniri sımsıkı kavramazsan birisi elinden alır kaçar, aç kalırsın. Sahip çıkmayanın karısını bile elinden alırlar. Sahip çıkmadığın şey sana ait değildir ki. Bir insanın ülkesi de öyle değil mi, sahip çıktığın ülke senindir. Yoksa onu da yerli, yabancı para babaları alır kaçar, ülkesiz kalırsın. Onların dini, imanı her şeyleri kasalarıdır, hele kasalarına bir dokun, gör ki başına neler gele. Bütün bunları göze alıyorsan renkler de değişir, sarı kırmızıya döner. Her şeyin başı sebat ve azim

Gel gör ki gökten zembille kucağımıza elma düşeceğine inandırıldık, sanki afyon yutturulmuş gibi uyuşturulup aptallaştırıldık, bir nemelazımcılıktır aldı başını gidiyor. Ben soluk alırken bile birisine mi değecek diye yutkuna yutkuna konuşuyorum. Şimdi sen bana türküyü sesli söyle diyorsun. Sonra "gel bakalım cemal efendi " başındaki yazmayı sarıya mı boyadın" derken "sarı" kelimesiyle ne kastediyorsun?

"Gülüyorum"

"Gülme" diyor, geleceği gelmeden görmezsen ananın şeyini görürsün, geçmiş ola.

"Oğlum" diyor, bu ülke on yedi yaşındaki çocukları asanları gördü, elini kana bulamamış

gençlerin darağacına gönderenleri gördü. Sohbeti şamataya veriyorum.
“Ya cemal amca” diyorum, tamam onları astılar da onlar bir kişiydi ama şimdi her aileden bir çocuğun adı Deniz. Birken milyon oldular. Bunun önüne geçmeleri için muktedirlere ne tavsiye edersin? Bir kahkaha patlatıyor.
“Valla” diyor “boyunlarından asmakla baş edemiyorlar, şeylerinden assınlar da çoğalmasınlar.